

Kom, ik ga je een hersenschim laten zien

CAGLIARI

‘Misschien,’ schreef Italo Calvino in *De onzichtbare steden*, ‘kijkt deze tuin met zijn terrassen slechts uit op het meer van onze geest...’

De ingang ligt beneden, aan een smalle straat. De tuin beklim je, terras na terras. Ergens beneden glinstert de zee, ofschoon je haar vanuit deze tuin niet kunt zien. Zij is een suggestie, net zoals de stad, die slechts heel af en toe in de verte fluistert. Alles is hier gericht op de bomen en planten, op de tuin, de *Orto botanico*.

Op een warme, broeierige, onweersachtige zondagmiddag ga ik op zoek naar... ja, waarnaar? Een afdruk? Een fossiel? Of, zoals toch steeds weer, naar een persoon die een tijd neerzet en volledig verbonden is met een bepaalde plek?

Ik zou de botanische tuin van de Sardijnse hoofdstad Cagliari ook bezocht hebben als ik niet geweten had dat de moeder van Italo Calvino er directrice van was geweest, maar toen ik het hoorde, gaf dat me een extra duwtje. Ongetwijfeld door de magie die er nog altijd uitgaat van het werk van Calvino.

Origineel werk, lichtvoetig en diepzinnig tegelijk, grappig, scherp, fabelachtig in de oorspronkelijke betekenis van het woord: als een fabel, als een licht moralistische vertelling. Gore Vidal overdreef misschien een beetje toen hij schreef dat Calvino in de laatste

helft van de twintigste eeuw zijn Amerikaanse en Engelse tijdgenoten ver achter zich had gelaten, maar de reden die Vidal aanvoerde is te mooi om niet te vermelden: terwijl de Angelsaksische schrijvers nog op zoek waren naar de plaats waar spinnen hun webben weven, had Calvino niet alleen die speelse plek gevonden, maar ook geleerd fantastisch proza te spinnen.

En dat proza kwam niet zomaar, als een zachte lenteregen, uit de lucht vallen.

Ja, ik ben op zoek naar het waardoor.

De natuur speelt een dominante rol in de verhalen van Calvino. Niet de grootse en weidse natuur maar die paar stukjes groen binnen de muren van een stad, bij voorkeur een grauwe, stinkende Noord-Italiaanse fabrieksstad. De korte roman *Marcovaldo* begint zo: 'De wind brengt, wanneer hij van ver de stad binnenwaait, vreemde geschenken met zich mee, die alleen worden opgemerkt door enkele gevoelige zielen, zoals mensen met hooikoorts, die niezen van het stuifmeel van bloemen uit andere streken. Op een dag belandde in een smal parkje langs een drukke straat in de stad, wie weet waarvandaan, een windvlaag met sporen, en er groeiden een paar paddenstoelen. Niemand zag ze staan, behalve de magazijnknecht Marcovaldo, die precies op die plek elke ochtend de tram nam.'

De hoofdstuktitels vertellen hoe het verder gaat:

Paddenstoelen in de stad

Uit logeren op een bankje

De stad verloren in de sneeuw

Een zaterdag van zon, zand en slaap

Het bos op de snelweg

Op reis met de koeien

Het giftige konijn

De verkeerde halte

Waar de rivier het blauwst is